

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

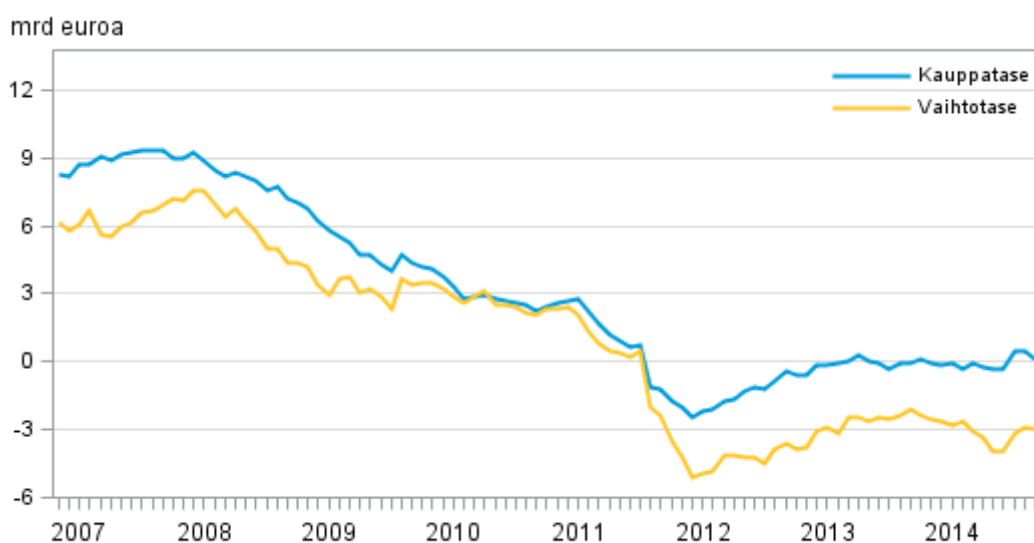
Marraskuussa 2014 vaihtotase ylijäämäinen, pääomaa vietiin nettomääräisesti

Marraskuussa 2014 vaihtotase lievästi ylijäämäinen, tavarakaupan viennin arvo laski edellisen vuoden marraskuusta

Vaihtotase

Vaihtotase oli marraskuussa 0,3 miljardia ylijäämäinen. Vaihtotaseen 12 kuukauden liukuva summa oli 3,0 miljardia alijäämäinen. Tavaroita vietiin marraskuussa 4,5 miljardin arvosta kun vastaava viennin arvo edellisen vuoden marraskuussa oli 4,7 miljardia. Maksutaseen mukainen tavaroiden tuonti oli 4,4 miljardia. Palvelutase marraskuussa oli lähes tasapainossa. Vaihtotaseen muista alueristä ensitulo oli 0,3 miljardia ylijäämäinen tulojen uudelleenjaon tilin ollessa 0,1 miljardia alijäämäinen.

Suomen vaihtotase ja kauppataase, 12 kuukauden liukuva summa

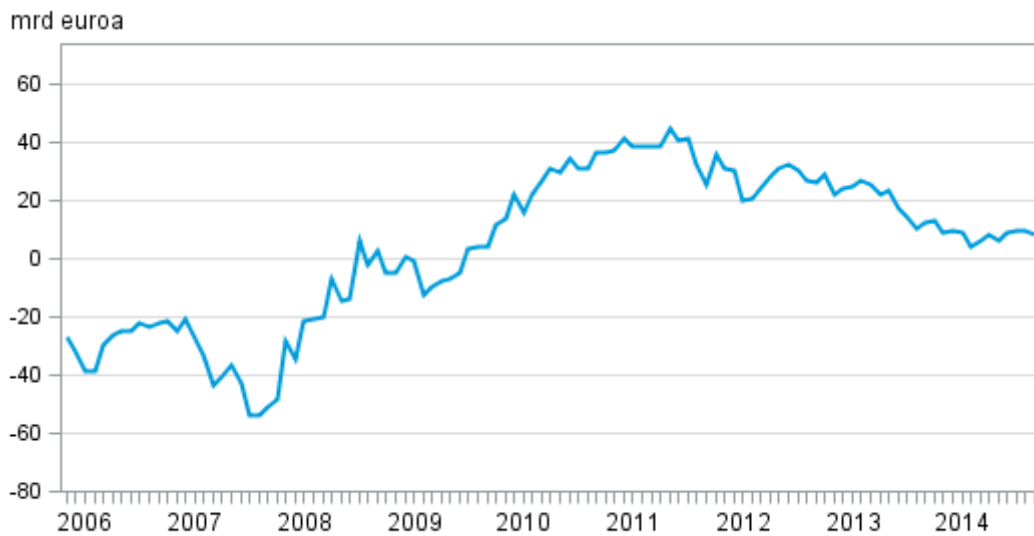
Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Marraskuussa Suomesta vietiin nettomääräisesti pääomaa 1,1 miljardia euroa. Suorina sijoituksina pääomaa vietiin nettomääräisesti 0,7 miljardia euroa ja muina sijoituksina 4,1 miljardia. Arvopaperisijoituksina pääomaa tuotiin nettomääräisesti 3,2 mrd. euroa.

Marraskuun 2014 lopussa nettovarallisuus oli 8,3 miljardia euroa. Ulkomailta Suomeen saamisia oli 714,7 mrd. euroa ja Suomesta ulkomaille 706,4 mrd. euroa.

Joulukuun 2014 tiedot julkistetaan 13.2.2015.

Ulkomainen nettovarallisuus

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen maksutase kuukausittain 2014, milj. euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Suomen vaihtotase kuukausittain 2014, milj. euroa.....	4
Liitetaulukko 3. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain kuukausittain 2014, milj. euroa.....	5
Liitetaulukko 4. Suomen maksutase 2014, milj. euroa.....	6

Kuviot

Kuviot

Liitekuvio 1. Suomen vaihtotase ja kauppataase.....	7
Laatuseloste: Suomen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	8

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen maksutase kuukausittain 2014, milj. euroa

	Vuosi/kk										
	2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07	2014/08	2014/09	2014/10	2014/11
1. Vaihtotase	-568	-250	-661	-1 156	-208	-57	-754	99	702	381	326
1.1 Tavarat	-347	17	-18	-176	512	105	-240	-65	524	177	58
1.2 Palvelut	-118	-118	-127	-269	-277	-256	-28	3	-34	46	82
1.3 Ensitulo	270	224	-142	-508	-241	296	-405	242	292	287	314
1.4 Tulojen uudelleenjako	-373	-373	-373	-202	-202	-202	-81	-81	-81	-128	-128
2. Pääomatase	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
3. Rahoitustase	-7 617	3 725	-3 546	-4 671	1 689	84	-1 696	2 033	154	899	1 059
3.1 Suorat sijoitukset	-41	-2 991	-3 676	-5 006	1 890	556	-1 592	171	-541	302	741
3.2 Arvopaperisijoitukset	-6 117	-751	-264	5 447	1 707	3 196	-1 112	2 486	2 373	902	-3 183
3.3 Muut sijoitukset	-1 369	7 556	261	-4 908	-2 402	-3 684	1 424	-430	-1 372	-325	4 061
3.4 Johdannaiset	-49	-30	44	-76	533	-10	-408	-207	-152	36	-490
3.5 Valuuttavaranto	-40	-58	89	-128	-40	25	-9	12	-155	-16	-70
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-7 060	3 963	-2 898	-3 527	1 885	129	-955	1 921	-560	507	721

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana.

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Liitetaulukko 2. Suomen vaihtotase kuukausittain 2014, milj. euroa

		Vuosi/kk										
		2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07	2014/08	2014/09	2014/10	2014/11
Tilikirjaus												
Tulot	1. Vaihtotase	7 187	7 048	7 430	7 790	8 178	7 485	7 495	7 177	8 212	8 201	7 621
	1.1 Tavarat	4 345	4 296	4 552	4 688	5 147	4 660	4 390	4 141	5 148	5 039	4 458
	1.2 Palvelut	1 631	1 618	1 624	1 594	1 584	1 587	1 812	1 818	1 812	1 976	1 965
	1.3 Ensitulo	1 123	1 047	1 167	1 414	1 352	1 143	1 190	1 115	1 149	1 093	1 104
	1.4 Tulojen uudelleenjako	88	88	88	95	95	95	103	103	103	93	93
Menot	1. Vaihtotase	7 755	7 299	8 091	8 946	8 386	7 542	8 249	7 078	7 510	7 820	7 295
	1.1 Tavarat	4 693	4 280	4 570	4 864	4 634	4 555	4 630	4 205	4 624	4 863	4 400
	1.2 Palvelut	1 748	1 736	1 751	1 863	1 862	1 843	1 840	1 815	1 846	1 930	1 883
	1.3 Ensitulo	853	823	1 309	1 922	1 593	847	1 595	874	857	806	790
	1.4 Tulojen uudelleenjako	461	461	461	297	297	297	184	184	184	222	222

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 3. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain kuukausittain 2014, milj. euroa

		Vuosi/kk										
		2014/01	2014/02	2014/03	2014/04	2014/05	2014/06	2014/07	2014/08	2014/09	2014/10	2014/11
Tilikirjaus												
Saamiset	Yhteensä	-395	-3 669	-1 880	-4 266	669	-3 899	-9 765	860	-3 581	-16 354	-6 666
	1. Suorat sijoitukset	777	-913	-470	-605	281	-798	174	90	540	469	-925
	1.1 Oma pääoma	713	570	125	-1 272	131	677	1 094	278	467	121	-282
	1.2 Muu pääoma	64	-1 483	-595	667	150	-1 475	-920	-188	74	349	-643
	2. Arvopaperisijoitukset	-1 389	3 099	-946	6 111	4 454	1 717	-898	954	1 077	670	44
	2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	308	1 598	-862	2 344	2 290	-40	59	-16	-877	1 159	-1 437
	2.2 Joukkovelkakirjalainat	-2 324	984	76	2 908	2 291	1 666	-556	950	1 311	-609	1 578
	2.3 Rahamarkkinapaperit	627	517	-161	858	-127	91	-401	20	644	120	-97
	3. Muut sijoitukset	4 257	-2 418	6 306	-4 553	2 289	-1 365	-5 048	4 175	2 260	-7 274	2 611
	4. Johdannaiset	-3 999	-3 379	-6 858	-5 090	-6 314	-3 478	-3 983	-4 371	-7 304	-10 203	-8 325
	5. Valuuttavaranto	-40	-58	89	-128	-40	25	-9	12	-155	-16	-70
Velat	Yhteensä	7 222	-7 394	1 666	405	-1 019	-3 983	-8 068	-1 172	-3 736	-17 253	-7 725
	1. Suorat sijoitukset	818	2 078	3 206	4 401	-1 609	-1 354	1 766	-81	1 081	167	-1 666
	1.1 Oma pääoma	150	150	150	4 187	-1 020	-2 267	1 627	152	151	136	-833
	1.2 Muu pääoma	668	1 929	3 056	214	-589	912	139	-233	930	31	-833
	2. Arvopaperisijoitukset	4 728	3 850	-683	663	2 746	-1 480	213	-1 532	-1 296	-232	3 227
	2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1 983	435	-170	306	893	781	312	281	-1 494	-1 647	1 154
	2.2 Joukkovelkakirjalainat	1 473	4 458	2 049	134	682	-1 840	294	-358	-402	1 445	62
	2.3 Rahamarkkinapaperit	1 272	-1 043	-2 561	223	1 171	-421	-392	-1 455	600	-29	2 012
	3. Muut sijoitukset	5 626	-9 974	6 045	355	4 691	2 319	-6 472	4 604	3 632	-6 949	-1 450
	4. Johdannaiset	-3 949	-3 349	-6 902	-5 015	-6 847	-3 468	-3 575	-4 163	-7 153	-10 239	-7 836
	5. Valuuttavaranto

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 4. Suomen maksutase 2014, milj. euroa

	Vuosi 2013	12 kk:n liukuva summa	2014/10	2014/11
1. Vaihtotase	-2 383	-3 005	381	326
1.1 Tavarat	83	154	177	58
1.2 Palvelut	-1 662	-1 246	46	82
1.3 Ensitulo	1 715	439	287	314
1.4 Tulojen uudelleenjako	-2 518	-2 352	-128	-128
2. Pääomatase	196	144	12	12
3. Rahoitustase	-6 355	-4 848	899	1 059
3.1 Suorat sijoitukset	1 045	-9 207	302	741
3.2 Arvopaperisijoitukset	-5 240	12 218	902	-3 183
3.3 Muut sijoitukset	-389	-6 167	-325	4 061
3.4 Johdannaiset	-2 540	-1 601	36	-490
3.5 Valuuttavaranto	769	-92	-16	-70
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-4 169	-1 987	507	721

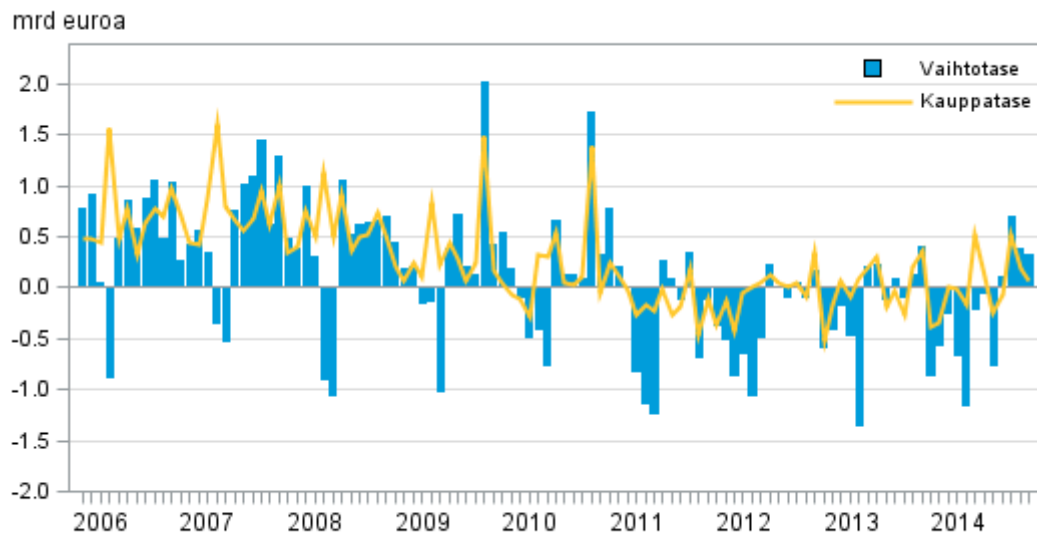
1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä

2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Kuviot

Liitekuvio 1. Suomen vaihtotase ja kauppataase

Laatuseloste: Suomen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityökalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase:** Kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase:** Kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase:** Kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.

- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema:** Kertoo rahoitussuhteiden ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista. Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen alaerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullin ulkomaankauppatilaston tuontiin ja vientiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämään mukaan, tuonti EU-alueelta lähetysmaan mukaan 31.12.2012 saakka ja alkuperämaan mukaan 1.1.2013 alkaen ja tuonti EU:n ulkopuolelta alkuperämaan mukaan.

Tulli kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain EU:n Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot tullilaitoksen aluehallintoon, joka tarkistaa ne ja toimittaa edelleen Tullille.

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja ns. muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairaudenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyrityksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuslaskutuksen tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomakorvaukset

Tuotantotekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tekemien maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä. Julkisten tulonsiirtojen ennakkotiedot kerätään Valtiokonttorista saatavista valtion kirjanpitolietoista, ja vuoden lopussa Tilastokeskus tarkistaa ne tilinpäätösaineiston ja erityisselvitysten perusteella. Erityisselvityksiin käytetään EU:n Suomea koskevissa tilastoissaan ilmoittamia tukipalkkioiden ja muiden EU-maksujen tietoja.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuosittaiset mallitulokset jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen ja pääomakorvausten virroista sekä ulkomaisten saamisten ja velkojen varantiedoista.

Maksutasekyselyjä on nykyään kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen ulkomaisten rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausi- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekevilta institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois. Pienet yritykset huomioidaan menetelmällisesti.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määrittellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten

saamisten ja velkojen ennakoidaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien, lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeensä jääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkitessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihto- ja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassi, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvulla.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Kuukausi- ja neljännesvuositietojen keskinäinen tarkennus- ja korjausrhythmi on sovitettu yhteen. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselyistä ja muiden palvelujen kyselyistä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrhythmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja

syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositasen lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteet ja neljännesvuosittain hieman yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen varallisuuden sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman vuosijulkaisu sisältää pitkiä aikasarjoja maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden eristä sekä ristiintaulukointeja sektoreittain ja vaateittain. Vaihtotaseen erien tiedot on vuosijulkaisussa luokiteltu yksityiskohtaisesti palveluerittäin.

Kuukausitiedotteet julkaistaan Tilastokeskuksen verkkopalvelun kautta ensimmäistä kertaa 11.7.2014. Neljännesvuositiedot julkaistaan Tilastokeskuksen sivuilla 15.9.2014 alkaen ja vuositiedot 24.9.2014 alkaen. Neljännesvuositiedot ovat saatavilla Suomen Pankin verkkosivujen kautta 14.9.2014 saakka ja vuositiedot 16.9.2014 saakka <http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksutase/Pages/taulukot.aspx>

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu Suomessa alkoi kesällä 2014.

Vanhojen standardien mukaiset maittaiset ja toimialoittaiset kanta- ja virtatiedot ovat saatavilla Suomen Pankin verkkosivujen kautta neljännesvuositietojen osalta 14.9.2014 saakka ja vuositiedot 16.9.2014 saakka. <http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/maksutase/Pages/taulukot.aspx>

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Mira Malhotra 029 551 3411

Tapio Kuusisto 029 551 3318

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi*

ISSN 2342-3463 (pdf)

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*